

ĢENERĀLPROKURORA AMATA KANDIDĀTA JURA STUKĀNA PROKURATŪRAS DARBĪBAS ATTĪSTĪBAS KONCEPCIJA

Līdzšinējā darbība ģenerālprokurora amatā ir bijusi vērsta uz to, lai praksē nostiprinātu izpratni par prokuratūras lomu tiesu sistēmā un tās galveno pastāvēšanas jēgu – nodrošināt likumību un taisnīgumu, ievērojot principu “*viens likums – viena taisnība visiem*”. Arī turpmāk mans darbs būs veltīts tam, lai īstenotu prokuratūras misiju un vīziju, balstoties uz pamatvērtībām – godprātība, profesionalitāte, neatkarība, taisnīgums, vienlīdzība un sadarbība.

PAVEIKTAIS PROKURATŪRAS DARBĪBAS PILNVEIDEI UN ATTĪSTĪBAI ĢENERĀLPROKURORA AMATĀ 2020 - 2025

Eiropas Padomes Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas ekspertu komitejas (Moneyval) 5.novērtēšanas kārtas 2018.gada ziņojumā norādītie trūkumi un Latvijai noteiktais uzraudzības statuss bija nepārprotams signāls tam, ka Latvijā ir nopietnas problēmas saistībā ar tiesībaizsardzības iestāžu spēju atklāt un izmeklēt ekonomiskos un finanšu noziegumus. 2019.gadā Saeima šo spēju stiprināšanu noteica par prioritāti valsts ekonomikai radītā apdraudējuma novēršanai¹. 2021.gada janvārī Valsts kontrole publicēja sadarbībā ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO / OECD) ekspertiem veiktās revīzijas rezultātus², kas norādīja uz pastāvošajām problēmām ne tikai izmeklēšanas iestādēs, bet arī prokuratūras darbībā un pārvaldībā. Izvērtējot situāciju, ģenerālprokurora amatā tika izvirzīti šādi prioritāri rīcības virzieni:

- Iesaistīties problēmu risināšanā krimināltiesiskās sistēmas ietvaros, kas saistītas gan ar vienotas izpratnes trūkumu gan Krimināllikuma un Kriminālprocesa likuma normu piemērošanā, gan trūkumiem iesaistīto iestāžu sadarbībā. Daudzu gadu garumā arī starptautisko organizāciju eksperti, veicot Latvijas novērtējumu, regulāri bija vēršusi uzmanību uz to, ka problēma nav tiesiskajā regulējumā, bet gan nespējā to piemērot.
- Panākt prokuratūras aktīvāku iesaisti pirmstiesas kriminālprocesa efektivitātes uzlabošanā, uzsūcoties vadošo lomu gan tiesību normu piemērošanas prakses veidošanā, gan izmeklētāju darba vadībā un uzraudzībā, jo īpaši sarežģītu un valsts intereses sevišķi skarošu kategoriju kriminālprocesos.
- Pilnveidot prokuratūras darbības organizāciju un vadības funkciju kopumā, mazināt nekvalitatīvu un neefektīvu darba riskus. Valsts kontroles sadarbībā ar OECD veiktajā izvērtējumā tika atzīts, ka tiesiskais regulējums un prokuratūras institucionālais modelis neuzliek ārējus šķēršļus efektīvai prokuratūras darba organizācijai un sekmīgai prokuratūras funkciju izpildei, bet **nepieciešamas būtiskas izmaiņas** iestādes pārvaldības procesu īstenošanā.

Laikā no 2021. līdz 2024.gadam ir pilnībā ieviesti prokuratūras darbības un pārvaldības pilnveidošanai Valsts kontroles sniegtie ieteikumi, tajā skaitā Noziedzības novēršanas padomē apstiprinātie ieteikumi³. 2025.gada 12.jūnijā Strasbūrā, Francijā, Moneyval/FATF 69. plenārsēdē tika pieņemts Moneyval ziņojums par Latvijas 6. kārtas novērtēšanas procesu⁴. Moneyval ziņojumā secināts, ka **Latvijas sistēma ir piedzīvojusi būtisku progresu kopš 2018.gada**, ar ievērojamiem rezultātiem efektivitātes paaugstināšanā un tiesiskā regulējuma uzlabošanā, citastarp norādot, ka Latvijas tiesībsargājošo iestāžu koordinācija nodrošina pamatu turpmākam progresam naudas atmazgāšanas un terorisma finansēšanas apkarošanas jomā.

Detalizēta informācija par paveikto darbu ir atrodama laika posmā no 2021. līdz 2024. gadam Saeimai iesniegtajos ģenerālprokurora ziņojumos par iepriekšējā gadā paveikto un nākamā gada darbības prioritātēm⁵. Zemāk redzamajā tabulā kopsavilkuma veidā ir apkopots būtiskākais par ģenerālprokurora amatā paveikto, bet plašāka informācija ir pieejama 2025. gada 30. janvārī Tieslietu padomei iesniegtajā Ģenerālprokurora amata kandidāta Jura Stukāna prokuratūras darbības attīstības koncepcijā, kas publicēta Tieslietu padomes mājas lapā⁶ un citos informācijas resursos⁷.

<i>Rīcības virziens</i>	<i>Veiktie pasākumi un panāktais rezultāts</i>
<i>Krimināllikuma un Kriminālprocesa likuma normu pilnveide</i>	Kriminālprocesuālā un krimināltiesiskā regulējuma pilnveidei izstrādāti un virzīti priekšlikumi izskatīšanai un apspriešanai Tieslietu ministrijas pastāvīgajās Krimināllikuma un Kriminālprocesa likuma darba grupās un Saeimas atbildīgajai komisijai un apakškomisijām, kā arī nodrošināta aktīva līdzdalība citu institūciju rosināto normatīvā regulējuma grozījumu iniciatīvu pilnveidē. Krimināltiesiskā un kriminālprocesuālā regulējuma pilnveide rosināta, lai sekmētu ātrāku un efektīvāku procesa virzību, kriminālprocesu uzkrājuma mazināšanu, prokuroru pilnvaru palielināšanu, tiesu atslogošanu, kā arī risinātu identificētās normu piemērošanas problēmas praksē. Tāpat arī nolūkā precizēt regulējumu un paplašināt normu tvērumu, reaģējot uz noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas paņēmieni un veidu attīstību, kā arī norisēm valstī un sabiedrībā (piemēram, lai papildinātu Krimināllikuma regulējumu nolūkā novērst ar korupciju saistītas darbības valsts un privātajā sektorā un atvieglot izmeklēšanu par krāpnieciska rakstura noziedzīgiem nodarījumiem publiskos iepirkumos, lai samazinātu politisko partiju nelikumīgas finansēšanas sliekšni, no kāda iestājas kriminālatbildība, lai noteiktu bargākas sankcijas transportlīdzekļu vadītājiem, kuri vada transportlīdzekli alkohola reibumā vai narkotisko vielu iespaidā u.c.).
<i>Izpratnes par Krimināllikuma un Kriminālprocesa likuma normu piemērošanu pilnveidošana, ātrākas kriminālprocesa pabeigšanas veicināšana</i>	Vienlaikus ar aktivitātēm kriminālprocesuālā un krimināltiesiskā regulējuma pilnveidei prokuratūrā ir veikti pasākumi pareizas un konsekventas normu piemērošanas prakses un kvalitātes veicināšanai kriminālprocesa īstenošanā – nodrošināta vadlīniju, metodisko materiālu un skaidrojumu izstrāde un to pieejamība prokuroriem un izmeklētājiem, organizētas pārbaudes tiesību normu piemērošanas prakses novērtēšanai un kontrolei, t.sk. attiecībā uz no jauna ieviestiem instrumentiem, ieviests koordinējošo prokuroru institūts metodiskā atbalsta nodrošināšanai, kā arī noteikta rīcība amatā augstāku prokuroru, virsprokuroru iesaistei atsevišķu jautājumu risināšanai, prokuroru funkciju izpildes kvalitātes kontrolei u.c. Veikto pasākumu rezultātā ir uzlabojusies izmeklēšanas kvalitāte, jo veikto izmaiņu rezultātā prokuroriem jāiesaistās izmeklēšanā jau no uzsākšanas brīža. Ir ievērojami uzlabota prokuratūras spēja pabeigt

***Prokuratūras pārvaldības
procesu un darba
organizācijas
pilnveidošana***

*No pārvaldības viedokļa
prokuratūra šodien ir cita
institūcija nekā 2020.gadā*

mazāk sarežģītos kriminālprocesus bez tiesas iesaistes, tā taupot gan prokuratūras, gan tiesas resursus, un dodot iespēju koncentrēties uz darbu kriminālprocesos par smagiem un sevišķi smagiem noziedzīgiem nodarījumiem. No valstī kopumā pabeigtajiem kriminālprocesiem 50% tiek pabeigti prokuratūrā, no tiem 90 % ar prokurora priekšrakstu par sodu. Maznozīmīgākie un vienkāršākie kriminālprocesi pārsvarā visos gadījumos tiek pabeigti prokuratūrā 48 stundu laikā no uzsākšanas brīža.

Ieviesta pieeja prokuratūras darbības un attīstības plānošanai, atskaitīšanās par prokuratūras darbību (accountability), sagatavojot un iesniedzot Saeimā ģenerālprokurora ikgadējo ziņojumu par prokuratūras darbību un nākamā gada prioritātēm, ziņojot par paveikto Saeimas komisijās, Noziedzības novēršanas padomē.

Uzlabota darba organizācija, panākot efektīvāku prokurora tiesību un pienākumu īstenošanu kriminālprocesos, skaidri noteikts virsprokurora kā tiešā vadītāja un amatā augstāka prokurora pilnvaru un pienākumu apjoms, ieviesta procesu standartizācijas pieeja. Prokurora iecelšana amatā ir padarīta caurskatāma, skaidra karjeras virzība – tikai konkursa kārtībā. Veiktas strukturālas reformas, kas ne tikai uzlabojušas darba organizāciju, bet ļāvušas arī ietaupīt valsts līdzekļus, ko apstiprinājusi Valsts kontrole – ekonomija vismaz 1,7 milj. euro veikto struktūras un amatu reformu rezultātā.

Uzlabota kontrole pār prokuratūras funkciju izpildi un darbības rezultātiem. Nostiprināta Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta loma pamatfunkciju izpildes kontrolei, veikto darbību tiesiskuma pārbaudei; uzsākta pamatdarbības risku pārvaldības ieviešana, lai apsteidzoši identificētu problēmas kriminālprocesa uzraudzībā, virzībā un valsts apsūdzības uzturēšanā tiesā, kas var negatīvi ietekmēt kriminālprocesa tiesiskumu un savlaicīgumu.

Ieviesta apmācību sistēma, kas balstīta profesionālās kvalifikācijas un prasmju izvērtēšanas procesā izvērtētās vajadzībās un piedāvā plašas iespējas profesionālajai pilnveidei un izaugsmei.

Panākts nozīmīgs progress kriminālprocesa digitalizācijā un e-lietas ieviešanā – veiksmīgi attīstot Prokuratūras informācijas sistēmu, ieviesti risinājumi pārejai uz pilnībā elektronisku kriminālprocesu.

Veikta prokurora palīga amata kapacitātes izpēte un īstenota prokurora palīga institūta reforma un veikti citi būtiski uzlabojumi.

PROKURATŪRAS DARBĪBAS UN ATĪSTĪBAS VIRZIENI

2026 - 2030

Krimināltiesisko attiecību taisnīga noregulējuma panākšana iespējami ātrā un efektīvā veidā ir atkarīga no pirmstiesas kriminālprocesa efektivitātes, valsts apsūdzības un tās uzturēšanas kvalitātes tiesā. Tāpēc darbs ģenerālprokurora amatā arī turpmāk būs veltīts prokuratūras kapacitātes un efektivitātes palielināšanai tās funkciju izpildē, sniedzot sabiedrībai pārliecību, ka ar prokuratūras darbībai piešķirtajiem resursiem panākts labākais iespējamais iznākums. Darbībai kā prioritāri nosakāmi šādi rīcības virzieni:

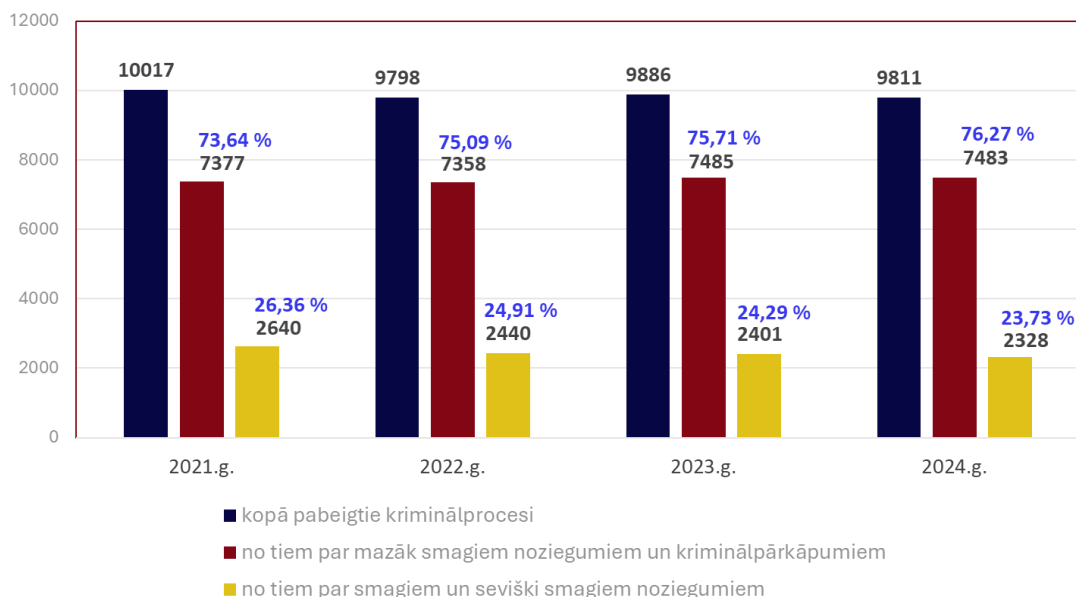
- **Prokuratūras funkciju kvalitatīva un efektīva izpilde** – bija, ir un būs nemainīga prioritāte, jo tā ir prokuratūras pastāvēšanas jēga. Ir jāturpina īstenot Prokuratūras darbības stratēģijā 2022. – 2027.gadam⁸ jau ietvertās prioritātes – 1) Kvalitātes nodrošināšana kriminālprocesa īstenošanā; 2) Prokuratūras resursu koncentrēšana prioritārajiem darbības virzieniem; 3) Operatīvās darbības, valsts drošības iestāžu izlūkošanas un pretizlūkošanas procesu un valsts noslēpuma aizsardzības sistēmas kvalitatīva uzraudzība; 4) Personu un valsts tiesību un likumīgo interešu aizsardzības ārpus krimināltiesiskās jomas īstenošana; 5) Prokuratūras pārvaldības uzlabošana – mūsdienīgu vadības metožu ieviešana; iekšējo procesu efektivitātes nodrošināšana; digitālās transformācijas pasākumu īstenošana; 6) Prokuratūras lomas un prokurora profesijas uzdevumu skaidrošana sabiedrībai; 7) Prokuroru un darbinieku prasmju attīstība un iesaistīšanās veicināšana, nodrošinot ētikas un integritātes principu ievērošanu, tajā skaitā turpinot iesākto darbu Krimināllikuma un Kriminālprocesa likuma normu piemērošanas prakses veidošanā, izmeklētāju darba vadībā un uzraudzībā, kriminālprocesa e-lietas ieviešanā u.c., kā arī definējot jaunus, nākamā perioda attīstības mērķus.
- **Prokuratūras darbības rezultātu un resursu attiecības tuvināšana citu Eiropas valstu vidējiem rādītājiem**, ieviešot sniegtā balstīta budžeta pieeju, sasaistot sasniegtos rezultātus un sabiedrības ieguvumu ar izlietoto finansējumu. Prokuratūras darbības rādītāji ir daļa no rādītājiem, ko mēra vērtējot tiesas sistēmas darbību – efektivitāti un kvalitāti Eiropas valstīs. Prokuratūras ieguldījums un atbildība ir efektīvi izmantot savā rīcībā esošos resursus, ar pieejamajiem resursiem panākt labāko iespējamo rezultātu.
- **Prokuratūras darbības ilgtspējas nodrošināšana**. Ģenerālprokurora amatā iepriekšējā termiņā paveiktais – jo īpaši iedibinātie pārvaldības mehānismi – vēl ir jānostiprina praksē un jāpilnveido. Pašlaik prokuratūrā ir radīti priekšnoteikumi efektīvam darbam, bet iesāktais ir jānovēd līdz galam. Tas vajadzīgs, lai prokuratūras institūcija trīs līmeņu hierarhijā, kā to nosaka Prokuratūras likums, spētu darboties kā precīzs un nevainojams mehānisms.

Ir jāturpina efektīvi īstenot personāla vadības politiku, jānodrošina prokuroru profesionālās kvalifikācijas pilnveide, kā arī jāpabeidz īstenot uzsāktās inovācijas IKT un resursu pārvaldības jomā un jāturpina sabiedrības informēšanas darbs par prokuratūras un prokurora paveikto, skaidrojot pieņemtos lēmumus un rezultātus u.c.

Prokuratūras funkciju kvalitatīva un efektīva izpilde

Prokuratūras primārā funkcija ir Satversmes 92.panta pirmajā teikumā ietverto personas tiesību uz taisnīgu tiesu nodrošināšana pirmstiesas kriminālprocesā, kā arī tiesiskuma uzraudzība likumā noteiktās kompetences ietvaros⁹. Apstiprinot Prokuratūras darbības stratēģiju 2022. – 2027.gadam, noteiktas darbības stratēģiskās prioritātes un mērķi, kuru īstenošana jāturpina, lai sasniegtu plānotos rezultātus. Prokuratūras darbības rezultātu analīze liecina, ka pašlaik no gadā uzsāktajiem kriminālprocesiem vidēji tikai 1/3 gadījumu tiek noskaidrota vainīgā persona. Tas norāda uz nepieciešamību vērtēt veicamo izmeklēšanas pasākumu efektivitāti, jo vairākumā gadījumu netiek īstenots kriminālprocesa uzsākšanas mērķis.

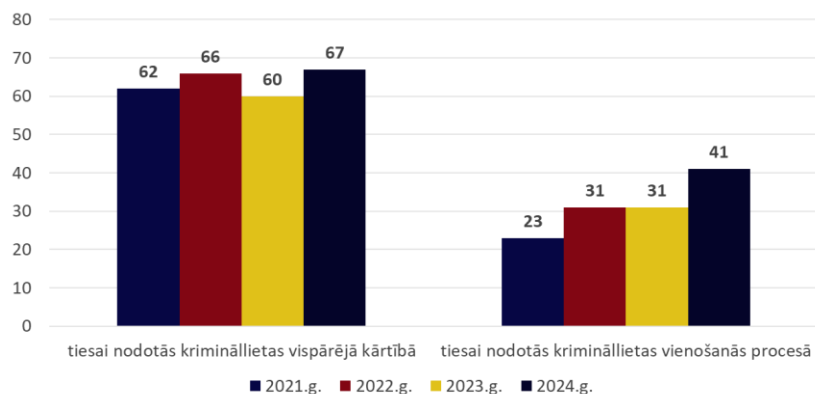
Veicot prokuratūras darbības rezultātu analīzi, konstatējams, ka laika posmā no 2020. – 2025.gadam ģenerālprokurora amatā īstenotie pasākumi (piemēram, standartizēta vienkāršoto kriminālprocesa izmeklēšana, pasākumi krimināltiesisko attiecību taisnīga noregulējuma panākšanai prokuratūrā bez tiesas iesaistes) jau šobrīd uzrāda pārliecinošus rezultātus par spēju efektīvi izmeklēt kriminālpārkāpumus un mazāk smagus noziegumus – 2024.gadā no kopumā valstī pabeigtajiem kriminālprocesiem 76,27% ir par mazāk smagiem noziegumiem un kriminālpārkāpumiem, bet par smagiem un sevišķi smagiem noziegumiem – 23,73% (skat. 1.attēlu).

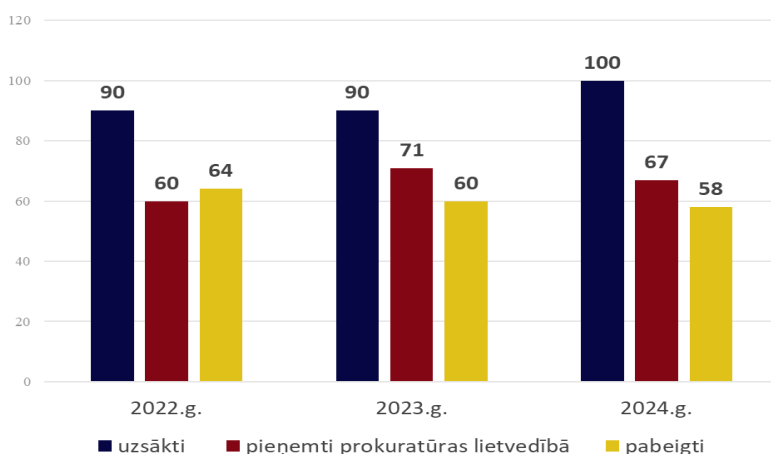
1.attēls. Prokuratūras darbības rādītāji. Par smagiem un sevišķi smagiem noziegumiem pabeigto kriminālprocesu procentuālā attiecība pret kopā pabeigtajiem kriminālprocesiem.

Ir uzlabojusies atsevišķu kategoriju smagu un sevišķi smagu lietu izmeklēšana, piemēram, 1) ir pieaudzis kriminālvajāšanai saņemto kriminālprocesu skaits pēc Krimināllikuma 195.panta (noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana), skat. 2.attēlā; 2) salīdzinot ar 2022. un 2023.gadu, 2024.gadā ir lielāks uzsākto kriminālprocesu skaits pēc Krimināllikuma 218.panta (izvairšanās no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas), skat. 3.attēlā; 3) pieaug pabeigto kriminālprocesu skaits saistībā ar narkotisko vielu nelikumīgu apriti pēc Krimināllikuma 253. un 253.¹ panta, skat. 4.attēlā. Tai pat laikā smagu un sevišķi smagu noziegumu pabeigšanas īpatsvara rādītājos nav pamanāmi būtiski uzlabojumi (skat. 1.attēlā).

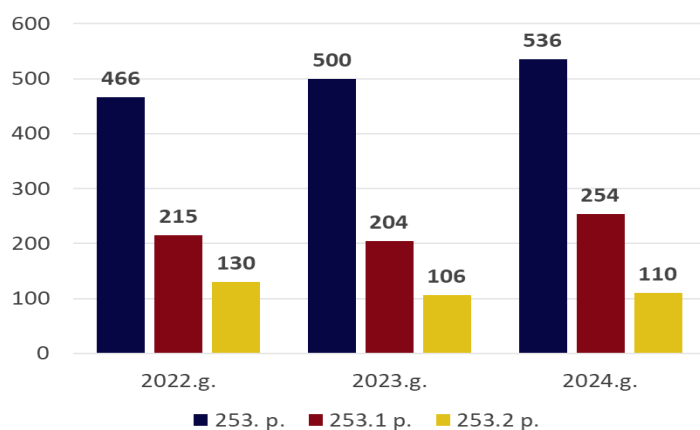
Tātad prokuratūra veiksmīgi tiek galā ar kriminālpārkāpumiem un mazāk smagiem noziegumiem, tomēr aizvien ir risināmi jautājumi, kas attiecas uz smagu un sevišķi smagu noziegumu izmeklēšanu, lai nodrošinātu savlaicīgu šo kriminālprocesu pabeigšanu.

2.attēls. No izmeklēšanas iestādēm kriminālvajāšanas uzsākšanai saņemto kriminālprocesu pēc KL 195. panta sadalījums atkarībā no to pabeigšanas veida.

3.attēls. Kriminālprocesi par noziedzīgu nodarījumu, kas kvalificēts pēc KL 218. panta

4.attēls. Pēc KL 253., 253.¹ un 253.² panta pabeigtie kriminālprocesi.

Prokuratūras funkciju izpildes kvalitātes un efektivitātes veicināšanai veicami šādi pasākumi:

- Jāpilnveido izpratne par pierādījumu kopuma iegūšanu un nostiprināšanu, noziedzīgā nodarījuma kvalificēšanu, par vainas pierādīšanu.

Lai uzlabotu izpratni par Krimināllikuma un Kriminālprocesa likuma normu piemērošanu, pierādījumu pietiekamību vainas pierādīšanai izstrādājamas vadlīnijas par tipiskiem pierādāmiem apstākļiem un saistītiem faktiem noteiktu kategoriju lietās (jo sevišķi sākotnējo izmeklēšanas darbību ietvaros kvalitatīvas un savlaicīgas informācijas apzināšanai un nostiprināšanai, apzinoties – jo ilgāks laiks paiet no noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas, jo mazāka iespēja to atklāt), piemēram, krāpšana,

kibernoziegumi, hibrīdkara apstākļos izdarītie noziedzīgie nodarījumi u.c. Aizvien pieaugoši ir kibernetizācijas apmēri, tostarp krāpšanas gadījumi digitālajā vidē. Saskaņā ar Finanšu nozares asociācijas sniegto informāciju Latvijas četru lielāko banku klientiem, pašiem apstiprinot maksājumus, 2024.gadā izkrāpti 15,5 miljoni eiro, kas ir par 22,4% vairāk nekā gadu iepriekš. Salīdzinājumam 2023.gadā tika izkrāpti kopumā 12,662 miljoni eiro, kas bija par 5,2% vairāk nekā 2022.gadā¹⁰.

Pilnveidojams uzraugošā prokurora darbs. Šim nolūkam veicama doto norādījumu satura analīze, tam sekojoši izstrādājamas vadlīnijas uzraugošā prokurora funkcijas efektivitātes paaugstināšanai, lai veicinātu vainīgās personas noskaidrošanu, nosakot obligāti veicamās sākotnējās izmeklēšanas darbības noteiktu kategoriju lietās.

Tāpat turpināms darbs pie apsūdzību kvalitātes pilnveides, pirms tam veicot pārbaudes, lai identificētu raksturīgākās kļūdas, kam sekojoši izstrādājami apsūdzību paraugi.

- Jāturpina iesāktais darbs, lai atslogotu prokuroru no darba salīdzinoši vienkāršākos kriminālprocesos, kuriem šobrīd jau ir ieviesta standartizēta izmeklēšana.

Ir jāveic prokurora lomas un pienākumu pārskatīšana attiecībā uz uzraugošā prokurora funkcijas veikšanu kriminālprocesā, ieviešot būtiski atšķirīgu pieeju vienkāršiem kriminālprocesiem (kriminālpārkāpumi, mazāk smagi noziedzīgi nodarījumi), kuriem ir standartizēta izmeklēšana, tajā skaitā izvērtējot iespēju uzraugošā prokurora institūta līdzdalības minimizēšanai, stiprinot izmeklētāja tiešā priekšnieka institūtu un šādā veidā prokurora resursu novirzot smagu un sevišķi smagu noziegumu atklāšanai un izmeklēšanai. Turpināms darbs pie IT resursu pēc iespējas produktīvākas izmantošanas – sadarbībā ar izmeklēšanas iestādēm, bet prokuratūrai uzņemoties vadošo lomu, ieviešami risinājumi izmeklēšanas procesa automatizēšanai ar mākslīga intelekta tehnoloģijām.

- Prokuratūrā ieviešama pirmstiesas kriminālprocesa analītiskā darba pieeja, izstrādājot prokurora darba pieredzē balstītus pētījumus, ko izmantot kā pieredzējušu prokuroru, tā jauno speciālistu apmācību procesā.

Lai uzlabotu kriminālprocesa kvalitāti un efektivitāti, ir analizējama un apkopojama prakse pirmstiesas kriminālprocesa īstenošanā ar mērķi izstrādāt prokurora darba pieredzē balstītus pētījumus, tā veicinot ne tikai prokuroru kvalifikācijas paaugstināšanos, bet sniedzot arī būtisku prokuratūras ieguldījumu tiesību zinātnes attīstībā un jauno speciālistu (juristu, izmeklētāju) sagatavošanai sadarbībā ar augstākās izglītības iestādēm, kuru programmā ir tiesību zinātne.

- Starptautiskās sadarbības mehānismu efektīva izmantošana kriminālprocesā, ņemot vērā noziedzīgo nodarījumu pārrobežu raksturu.

Jāstiprina starptautiskās sadarbības mehānismu efektīva izmantošana kriminālprocesā. Kopš 2025.gada 1.jūnija ir stiprināta Latvijas pārstāvniecības Eirojustā¹¹ kapacitāte, novirzot darbam šajā institūcijā arī Latvijas pārstāvja Eirojustā vietnieku. Ar Eirojusta starpniecību Latvija pēdējos gados ir piedalījusies ievērojamās pārrobežu izmeklēšanās, kas ir vainagojušās ar panākumiem gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī. Eirojustam ir arī īpaša koordinējošā loma starp valstīm, kas veic izmeklēšanas par iespējamiem kara u.c. noziegumiem Ukrainā, kā arī ar Starptautisko krimināltiesu, lai nodrošinātu regulāru informācijas apmaiņu, koordināciju un atbalstu. Prokuratūra ir iesaistījusies apvienotās izmeklēšanas grupas darbā un īpašā tribunāla agresijas noziegumam pret Ukrainu izveidē. Turpināms darbs, lai Krievijas augstākās amatpersonas reāli atbildētu par pastrādāto.

- Turpināms arī iesāktais darbs E-lietas programmas ietvaros, sekmējot kriminālprocesa e-lietas ieviešanu un kriminālprocesa digitalizāciju, lai samazinātu izmeklēšanas un tiesvedības procesu norises ilgumu.

Jau šobrīd kriminālprocesi no prokuratūras uz tiesu tiek nosūtīti elektroniskā formātā. Prokuratūras informācijas sistēmas pirmkodu izmanto citas iestādes. Ir jāturpina attīstīt IT risinājumus prokurora darba atvieglošanai, automatizētai lēmumu pieņemšanai. Turpināma aktīva darbība E-lietas programmas ietvaros, sekmējot kriminālprocesa e-lietas ieviešanu un kriminālprocesa digitalizāciju. Prokuratūras informācijas sistēma ir būtiska E-lietas programmas un e-lietas arhitektūras sastāvdaļa un tās attīstībā uzkrāto pieredzi un izstrādātos risinājumus prokuratūra var piedāvāt tālākai izmantošanai sadarbības partneriem, lai veicinātu sistēmu integrāciju un attīstību.

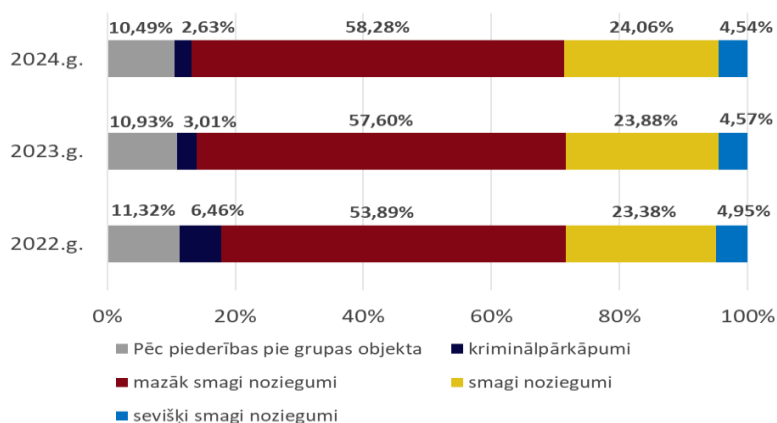
Prokuratūras darbības rādītāju un resursu attiecības tuvināšana Eiropas valstu vidējiem rādītājiem

Prokuratūras integrācija starptautiskajos procesos ir apskatāma plašāk par starptautisko sadarbību kriminālprocesā un pieredzes apmaiņu ar ārvalstu sadarbības partneriem. Prokuratūras darbības efektivitāte ir viens no faktoriem, kas raksturo tiesiskuma nodrošināšanu valstī kopumā. Prokuratūras darbības rādītāji ir daļa no rādītājiem, ko mēra, novērtējot tiesu sistēmas darbību – efektivitāti un kvalitāti Eiropas valstīs. Attiecīgi prokuratūras sniegums ir nozīmīgs Latvijas progresā tiesu sistēmas attīstībā novērtēšanai.

2024.gada 16.oktobrī Eiropas Padomes Tieslietu efektivitātes komisija publicēja jaunāko novērtējuma ziņojumu¹², kurā attiecībā uz prokuratūras darbību secinātais norāda uz iespēju uzlabot prokuratūras sniegumu, jo prokuroru skaita ziņā Latvija citas valstis apsteidz:

- Latvijā, rēķinot uz 100 tūkst. iedzīvotāju, ir 24,3 prokurori (vidēji Eiropas valstīs – 11,2 prokurori).
- Prokuratūras budžets Latvijā ir 19,5 eiro uz vienu iedzīvotāju, pārsniedzot Eiropas valstu vidējo rādītāju – 18,6 eiro.
- Latvijā uz 100 iedzīvotājiem ir 0,57 lietas, kas ievērojami atpaliek no Eiropas valstu vidējā rādītāja – 2,93. Vienlaikus prokurori spēj izskatīt 97% saņemto lietu, kas gandrīz sasniedz Eiropas valstu vidējo rādītāju – 99%.

Vērtējot prokuroru noslodzes rādītājus prokuratūrā, redzams, ka būtiskāko prokurora noslodzes daļu veido vienkāršākie noziedzīgie nodarījumi, jo no uzraudzībā esošajiem 24,06% ir par smagiem noziedzīgiem nodarījumiem, bet 4,54% par sevišķi smagiem (skat. 5.attēlu).

5.attēls. Valstī uzsāktie kriminālprocesi pēc noziedzīga nodarījuma klasifikācijas.

Prokuratūrā, pēdējos gados īstenojot pārvaldības procesu pilnveidi, ir radīti priekšnoteikumi tam, lai varētu veikt prokuratūras funkciju izpildē iesaistītā personāla (prokuroru, kvalificētā atbalsta personāla) rezultativitātes (atdeves) izvērtējumu, rodot atbildes uz jautājumiem – kāds, ņemot vērā šodienas situāciju noziedzības jomā, ir prokuratūras funkciju izpildei nepieciešamais prokuroru skaits un vai daļu prokurora darba apjoma nevarētu pārņemt kvalificēts atbalsta personāls. Pēdējos gados īstenotā prokurora palīga amata reforma, diferencējot amatus un ieviešot vecākā prokurora palīga amatu, jau šodien apliecina rezultātu ilgtspēju. Turklāt prokuratūrā 2024.gadā veiktā prokuroru aptauja liecina, ka vecākā palīga amata ieviešanu prokurori vērtē pozitīvi. Īpaši pozitīva attieksme pret vecākajiem prokurora palīgiem ir tiem prokuroriem, kuri ikdienā jau regulāri ar tiem sadarbojas, vēl jo vairāk – 94% no aptaujātajiem prokuroriem ir norādījuši, ka vecākais prokurora palīgs būtiski uzlabo prokurora darba produktivitāti.

Ģenerālprokuroram likumdevējs ir noteicis¹³ rīcības brīvību attiecībā uz prokuratūras štatu un struktūras noteikšanu atbilstoši pieejamajiem budžeta līdzekļiem. Nepieciešamība regulāri vērtēt prokuratūras sniegumu pret ieguldītajiem resursiem izriet arī no Saeimā apstiprinātās¹⁴ virzības uz sniegtā balstītu budžetēšanu, izvirzītajām prasībām veikt budžeta izdevumu analīzi, uzlabot budžeta sasaisti ar darbības mērķiem un rezultātiem.

Lai īstenotu iecerēto prokuratūras darbības rezultātu un resursu attiecības tuvināšanā Eiropas valstu vidējiem rādītājiem, veicami šādi pasākumi:

- Metodikas izstrāde, kā veicams prokuratūras funkciju izpildei nepieciešamā prokuroru skaita izvērtējums (kādi ārējās vides faktori un darbības rādītāji ir jāņem vērā, kā un kad veicams attiecīgais izvērtējums). Noteikti nav veicamas nepārdomātas, sasteigtas darbības vai lineāra prokuroru skaita samazināšana. Rīcībai jābūt pārdomātai, ar pieeju *“septiņreiz nomēri, vienreiz nogriez”*.
- Pieejas izstrāde sniegtā balstītas budžetēšanas pieejas ieviešanai prokuratūrā, ko pieprasa veiktās izmaiņas valsts budžeta izstrādes un atskaitīšanās par tā izlietojumu procesā. Citastarp ir nosakāma pieeja prokuroru un kvalificētā atbalsta personāla (prokurora palīgi) attiecības pārskatīšanai atkarībā no veiktā izvērtējuma rezultātiem.
- Pasākumu veikšana, lai mazinātu prokurora noslodzi kriminālprocesā saistībā ar vienkāršāko noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu, kas ietver vecākā prokurora palīga amata pienākumu pārskatīšanu, plašāk iesaistot šo resursu procesuālo darbību veikšanā (skat. piem. Nīderlandē ieviestā pieeja, kur 80% vienkāršāko nodarījumu *apstrādā* kvalificēti darbinieki atbilstoši izstrādātām un prokuratūrā apstiprinātām vadlīnijām un lietojot IT atbalsta sistēmu automatizētai datos balstītu lēmumu pieņemšanai, prokurors tiek iesaistīts tikai izņēmuma gadījumos¹⁵), kā arī uzraugošā prokurora pienākumu apjoma pārskatīšana vienkāršajos kriminālprocesos (kriminālpārkāpumi, mazāk smagi noziedzīgi nodarījumi), kas plašāk raksturota iepriekšējā sadaļā “Prokuratūras funkciju kvalitatīva un efektīva izpilde”.

Prokuratūras darbības ilgtspējas nodrošināšana

Prokuratūra ir atbildīga sabiedrības priekšā un tai ir jāinformē sabiedrība par savu darbību¹⁶, jo sevišķi tāpēc, ka prokuratūrai un katram prokuroram atsevišķi ir piešķirta autonomija un neatkarība lēmumu pieņemšanā, kas uzliek lielu atbildību par savu darbību un pieņemtajiem lēmumiem. Ģenerālprokurors kā prokuratūras institūcijas vadītājs ir atbildīgs par prokuratūras darbības atbilstību labas pārvaldības principam, ekonomisku un efektīvu prokuratūras resursu pārvaldību¹⁷.

Lai nodrošinātu apstākļus ilgstošai un līdzsvarotai prokuratūras institūcijas attīstībai un efektīvai darbībai, ir jāpabeidz prokuratūrā jau iesāktās reformas ceļā uz mūsdienīgu pārvaldību, jāsteno plānotie pasākumi un inovācijas, no kuriem kā būtiskākie norādāmi zemāk minētie.

- Efektīva personāla vadības politikas īstenošana, ieviešot mūsdienīgas metodes personāla attīstības, motivācijas un iesaistes veicināšanai, uzsvāru liekot uz prokuratūrā nodarbināto labbūtību, to apskatot gan fiziskās darba vides, gan sociālās un psihoemocionālās vides dimensijās (skat. tabulā zemāk).

Nodarbināto labbūtības dimensija

Īss plānoto pasākumu raksturojums

Fiziskā darba vide
(kvalitatīvs prokuratūrā nodarbināto darba vietu labiekārtojums, telpu iekārtojums atbalsta to lietošanu pēc iespējas plašākai funkcionalitātei, uzlabota IKT nodrošinājuma veiktspēja)

Lai pakāpeniski atbilstoši prokuratūrai pieejamajam finansējumam nodrošinātu prokurora pienākumu izpildei iespējami piemērotākus, ērtus, drošus apstākļus tur, kur tie vēl ir pilnveidojami, īstenot rīcību atbilstoši 2025.gada 18.martā ģenerālprokurora apstiprinātajām *Vadlīnijām par pamatprasībām ēkām vai telpām, kurās izvietota prokuratūras struktūrvienība*¹⁸. Darba vides pilnveidei pakāpeniski un atbilstoši prokuratūrai pieejamajam finansējumam vadlīnijās paredzēta telpu aprīkošana ar kvalitatīvu labiekārtojumu, kas nodarbināto efektīvākam, produktīvākam darbam nodrošina telpas lietošanu pēc iespējas plašākai funkcionalitātei, tajā skaitā nodrošina printeru, video ekrānu, digitālo rīku u.c. ierīču koplietošanas iespēju u.c. risinājumi prokuroru un prokuratūras darbinieku labbūtības un amata, darba pienākumu izpildes efektivitātes veicināšanas nolūkos.

Reizi gadā veikt nodarbināto aptauja, lai pēc iespējas operatīvāk iegūtu informāciju par konkrētās prokuratūras struktūrvienībās nodarbināto nodrošināšanai ar darba pienākumu kvalitatīvai izpildei nepieciešamo darba vietas aprīkojumu. Atbilstoši aptaujas rezultātiem un prokuratūras finansiālajām iespējām nodrošināt nepieciešamo.

Īstenot plānotos pasākumus Prokuratūras informācijas sistēmas veiktspējas uzlabošanai, kā arī nodarbinātajiem lietošanā izsniegtās datortehnikas operatīvās atmiņas veiktspējas un datu uzglabāšanas kapacitātes parametru paaugstināšanai, ņemot vērā prokuratūrā ieviesto IKT risinājumu darbībai noteiktās prasības.

Fiziskā veselība

(ieviesti pasākumi prokuratūrā nodarbināto fiziskās aktivitātes un veselīga dzīvesveida veicināšanai)

Sociālā vide

(attīstīta iekšējā komunikācijas kultūra, tiešo vadītāju apmācību un atbalsta pasākumu rezultātā palielinās nodarbināto apmierinātība ar darbu, darba motivācija un uzlabojas sajūta par viņu darba nozīmi un novērtējumu)

Psihoemocionālā veselība

(attīstīta iekšējā kultūra nodarbināto atbalstam profesionālās vai personīgās grūtībās, attīstītas nodarbināto emocionālās inteliģences prasmes, spējas atpazīt un risināt stresa situācijas)

Izvērtētas iespējas un darba aizsardzības sistēmas ietvaros ieviesti atbalsta pasākumi, lai līdztekus regulārajam darba vides risku izvērtējumam un to mazināšanas pasākumiem veicināt prokuratūrā nodarbināto fizisko aktivitāti, veicināt veselībai un darba produktivitātei būtiskus ieradumus (veselīgs uzturs, atpūtas režīms, slimību profilakse u.c.).

Pasākumi mazāk formālas komunikācijas starp augstākā līmeņa vadību un citiem nodarbinātajiem veicināšanai, organizējot tikšanās un diskusijas dažādās struktūrvienībās un reģionos, lai plašāk skaidrotu plānotās izmaiņas un inovācijas, dodot iespēju nodarbinātajiem izteikt savas domas un ierosinājumus par plānotajām izmaiņām.

Regulāra nodarbināto viedokļu noskaidrošana aptaujās un diskusijās, nodrošinot iespēju sniegt savu vērtējumu par dažādām norisēm konstruktīvā veidā, būt līdzdalīgiem būtisku jaunu pieeju un risinājumu plānošanā un ieviešanā.

Prokuratūras struktūrvienību vadītāju apmācība (teorija) ar mērķi nostiprināt un paplašināt zināšanas un izpratni par vadītāja lomu un atbildību, efektīvākajiem un mūsdienīgiem vadīšanas rīkiem, paaugstināt prasmi efektīvi komunicēt un vadīt komandu.

Atbalsta pasākumi struktūrvienību vadītājiem ikdienas problēmsituāciju risināšanai (prakse), kuru mērķis ir sniegt individuālas konsultācijas par praktiskiem aspektiem (piem., kā veikt paveiktā novērtējumu, sniegt atgriezenisko saikni, kā risināt konfliktsituācijas utt.).

Tiks turpināta ieviestā pieeja bezmaksas sertificētu psihologu, kuri strādā klīniskās un veselības psiholoģijas jomā, konsultāciju nodrošināšanai Iekšlietu ministrijas veselības un sporta centrā. Vienlaikus prokuroriem tiks nodrošinātas speciālas, individuālas psihologa konsultācijas, kas balstītas faktiskās situācijas prokuratūras struktūrvienībās izvērtējumā.

Mācības stresa vadīšanai, tostarp par izdegšanas riska pazīmēm, apzinātības praksēm miera un līdzsvara atgūšanai. Speciālas mācību programmas izveide jaunajiem prokuroriem, lai jau agrīni mācītu paņēmienus, kā profilaktiski izvairīties no izdegšanas simptomu attīstīšanās.

- Prokuratūrā nodarbināto profesionālo prasmju pilnveide, ņemot vērā pēdējos gados uzkrāto nozīmīgo pieredzi, tajā skaitā starptautisku konferenču rīkošanā par būtiskiem izmeklēšanas un iztiesāšanas jautājumiem. Iekļauties Tieslietu akadēmijas apmācību procesā, bet vienlaikus saglabāt prokuratūrā prokurora profesionālajā pieredzes apmaiņā balstīto pieeju, ko papildina starptautiski apmācību un pieredzes apmaiņas pasākumi, piedaloties izmeklētājiem, prokuroriem un tiesnešiem. Ieviest pirmstiesas

kriminālprocesa analītisko pieeju ar mērķi tiesību normu piemērošanas izpētes un analīzes rezultātā definēt prokurora praktiskajā darbā balstītas pieejas, ko var tikai paši prokurori kā jomas profesionāļi. Veiktās izpētes un analīzes rezultātā izstrādāt metodiskos materiālus, ko izmantot prokuroru apmācību un profesionālās pilnveides procesā.

- Lai efektīvi pārvaldītu prokuratūras iekšējās kontroles sistēmu, nodrošinātu pārlicību, ka mērķi tiks sasniegti un resursi tiks izmantoti pareizi, lietderīgi un efektīvi, pabeigt *kvalitātes pārvaldības sistēmas ieviešanu*¹⁹, izvērtējot prokuratūras darbības procesus un pilnveidojot to izpildes kvalitāti, ieviešot pamatdarbības un atbalsta funkciju risku pārvaldību.
- Izmantojot laikā no 2022. – 2024. gadā īstenotās finanšu un personāla pārvaldības procesu modernizācijas un veikto digitālo risinājumu ieviešanas²⁰ ieguvumus, īstenot *prokuratūras funkciju un procesu izdevumu efektivitātes izvērtēšanas pieeju*. Šodienas situācijā ikvienas iestādes uzdevums ir meklēt iespējas izdevumu ekonomijai. Pēdējos gados liels darbs ieguldīts dažādu prokuratūras atbalsta funkciju digitalizēšanai, ieviešot mūsdienīgu uzskaites sistēmu. Līdz ar to šobrīd ir iespēja veikt kvalitatīvu, datus balstītu analīzi, meklēt uzlabojumu iespējas.
- Īstenot apstiprināto Prokuratūras IKT attīstības stratēģiju²¹, ieviest plānotās inovācijas, no kurām būtiskākās norādītas zemāk redzamajā tabulā. Turpināt iesākto attīstības virzienu ģeneratīvā mākslīgā intelekta risinājumu ieviešanai prokurora amata pienākumu izpildes atvieglošanai.

<i>Attīstības mērķi</i>	<i>Īss plānoto pasākumu raksturojums</i>
<i>Sasniegt ProIS kā E-lietas programmas un e-lietas arhitektūras sastāvdaļai izvirzītos attīstības mērķus</i>	Pabeigt Eiropas Savienības Atvērēšanas un noturības mehānisma plāna 2.1.2.1.i. investīcijas projektu “Prokuratūras informācijas sistēmas attīstība – E-lietas 2. posms”, tā uzlabojot, automatizējot un pilnveidojot sadarbības procesus ar tiesu un sodu izpildes iestādēm, integrēt ProIS E-lietas platformā izvietoto lielapjoma materiālu atskaņošanas funkcionalitāti u.c. risinājumus. Sagatavot E-lietas programmas 3.posma projekta “Prokuratūras informācijas sistēmas attīstība” pieteikumu ERAF SAM pasākuma 1.3.1.1. “IKT risinājumu un pakalpojumu attīstība un iespēju radīšana privātajam sektoram” ietvaros un, ja saņemts atbalsts, īstenot apstiprināto projektu.
<i>ProIS pārvaldības un arhitektūras ietvara pilnveide</i>	Īstenot prokuratūrā apstiprināto iekšējo projektu ProIS arhitektūras ietvara pilnveidei ²² , sasniedzot izvirzītos mērķus – uzlabot ProIS veikspēju, nodrošinot aktuālajām tehnoloģiskajām tendencēm atbilstošus un ilgtspējīgus sistēmas arhitektūras risinājumus. Īstenot ProIS sistēmas pāreju no monolītās ProIS 2.0 uz mikroservisu balstītu ProIS 3.0. Pilnveidot ProIS pirmkoda pārvaldības procesu, ieviešot automatizētu versiju piegādi produkcijas vidē u.c.

Mākslīgā intelekta risinājumu ieviešana

Tālāka IT risinājumu attīstība prokurora darba atvieglošanai, lai automatizētu lēmumu pieņemšanas procesu ar mākslīgā intelekta tehnoloģijām. Šobrīd jau nodrošināta iespēja tulkot dokumentus, izmantojot atpazīšanas platformas un mašīntulkošanas rīku, tā sekmējot ātrāku kriminālprocesa virzību. Tuvākajā laikā plānots uzsākt ģeneratīvā mākslīgā intelekta risinājuma pilotprojekta (darbam ar Krimināllikuma 180. pantu par zādzību, krāpšanu vai piesavināšanos nelielā apmērā) realizāciju, tālāku risinājumu projektēšanai sākotnēji gūstot pārliedību, vai šādas tehnoloģijas var atvieglot prokuroru ikdienu.

Ieviesto IKT pakalpojumu kvalitātes uzlabošana

Esošo IT risinājumu, tajā skaitā ProIS un e-lietas funkcionalitātes, izmantošanas lietojamības izpēte, lai gūtu pārliedību, vai ieviestie risinājumi pilnvērtīgi atbalsta prokurora pamatfunkciju izpildi.

- Lai veicinātu sabiedrības uzticēšanos prokuratūrai un tiesu sistēmai kopumā, ir turpināms prokuratūras iesāktais darbs komunikācijas īstenošanā saskaņā ar prokuratūrā apstiprinātajām stratēģijām – Ģenerālprokurora padomē apstiprināto Prokuratūras darbības stratēģiju un Prokuratūras komunikācijas un sabiedrisko attiecību stratēģiju. Saskaņā ar 2024.gada jūnijā veiktās aptaujas datiem prokuratūrai uzticas 53%, bet neuzticas 32% respondentu, kā arī 30% respondentu norādīja, ka nezina, ar ko nodarbojas prokuratūra un prokurori. Ir turpināms prokuratūras iesāktais darbs, ieviešot praksē prokuratūras ārējās komunikācijas noteikumos²³ paredzētos risinājumus sabiedrības informēšanai par prokuratūras darbību un aktualitātēm, par prokurora lomu un statusu, par pirmstiesas kriminālprocesa gaitu un prokurora pieņemtajiem lēmumiem u.c.

Pielikumā:

Ģenerālprokurora amata kandidāta Jura Stukāna Prokuratūras darbības un attīstības koncepcijas prezentācija uz 20 lpp.

Ģenerālprokurora amata kandidāts

Dr.iur. Juris Stukāns

DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Atsauces

- ¹ Nacionālās drošības koncepcija, kas apstiprināta Saeimas 2019.gada 26.septembra sēdē.
- ² Valsts kontroles veiktās lietderības revīzijas “Noziedzīgu nodarījumu ekonomikas un finanšu jomā izmeklēšanas un iztiesāšanas efektivitāte” ziņojumi “Noziedzīgu nodarījumu ekonomikas un finanšu jomā izmeklēšanu un iztiesāšanu kavējošo faktoru izvērtējums” un “Vai Latvijas Republikas Prokuratūras darbībā ir nepieciešami uzlabojumi?”, pieejams: <https://www.lrvk.gov.lv/lv/revizijas/revizijas/noslegtas-revizijas/noziedzigu-nodarijumu-ekonomikas-un-finansu-joma-izmeklesanas-un-iztiesanas-efektivitate>, OECD veiktās salīdzinošās izpētes ziņojums “*Performance of the Prosecution Services in Latvia*”, pieejams: https://www.oecd.org/en/publications/performance-of-the-prosecution-services-in-latvia_c0113907-en.html
- ³ Valsts kontroles 2024.gada 10.jūnija vēstule Nr. 8-2.3.1e/438 “Par ieteikumu ieviešanu”, kurā Valsts kontrole informē ģenerālprokuratoru, ka par ieviestiem ir atzīti visi revīzijā “Noziedzīgu nodarījumu ekonomikas un finanšu jomā izmeklēšanas un iztiesāšanas efektivitāte” sniegtie ieteikumi.
- ⁴ Skat., piemēram, <https://prokuratūra.lv/lv/aktualitates/2025/aktualitates/pozitivi-nosledzies-moneyval-latvijas-6-kartas-savstarpejas-novertesanas-process-3474>.
- ⁵ Latvijas Republikas ģenerālprokurora ziņojums par 2020.gadā paveikto un 2021.gada prioritātēm; Latvijas Republikas ģenerālprokurora ziņojums par 2021.gadā paveikto un 2022.gada prioritātēm; Latvijas Republikas ģenerālprokurora ziņojums par 2022.gadā paveikto un 2023.gada prioritātēm; Latvijas Republikas ģenerālprokurora ziņojums par 2023.gadā paveikto un 2024.gada prioritātēm, pieejams: <https://prokuratūra.lv/lv/par-mums/publiskie-parskati/gada-zinojumi>
- ⁶ Skat 2025.gada 16.aprīlī publicēto Ģenerālprokurora amata kandidāta Jura Stukāna prokuratūras darbības attīstības koncepciju: <https://www.tieslietupadome.lv/lv/generalprokurora-amata-kandidatu-prokuraturas-darbibas-attistibas-koncepcijas>
- ⁷ Skat. piem. izdevumā “Jurista vārds”: <https://juristavards.lv/biblioteka/286612-jura-stukana-prokuraturas-attistibas-koncepcija/>
- ⁸ Prokuratūras darbības stratēģija 2022. – 2027.gadam, pieejama <https://prokuratūra.lv/lv/darbibas-joma/prokuraturas-darbibas-strategija>.
- ⁹ Satversmes tiesas 2018.gada 24.janvāra lēmums Par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-13-01, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/296685-par-tiesvedibas-izbeigšanu-lieta-nr-2017-13-01>. Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2006.gada 20.decembra spriedums Par Prokuratūras likuma 1. panta pirmās daļas, 4. panta pirmās daļas, 6. panta trešās daļas, 22. panta un 50. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 58., 82., 86. un 90. pantam, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/150599-par-prokuraturas-likuma-1-panta-pirmas-dalas-4-panta-pirmas-dalas-6-panta-tresas-dalas-22-panta-un-50-panta-atbilstibu-latvijas-republikas-satversmes-1-58-82-86-un-90-pantam>.
- ¹⁰ Skat., piemēram, LETA, 2025.gada 23.janvāra publikācija *Latvijas četrus lielāko banku klientiem pērn izkrāpti 15,5 miljoni eiro*, pieejams: <https://leta.lv/home/important/819EE64F-7DBF-468E-99CF-E15E870B4CB7/>
- ¹¹ Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1727 (2018. gada 14. novembris) par Eiropas Savienības Aģentūru tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās (Eurojust) un ar ko aizstāj un atceļ Padomes Lēmumu 2002/187/TI.
- ¹² Lipe P. Mērot tiesu sistēmas efektivitāti: ieskats 2024.gada CEPEJ ziņojumā par Eiropas tiesu sistēmām. Jurista Vārds, 29.10.2024., Nr.44 (1362), 8.-11.lpp.
- ¹³ Prokuratūras likuma 23.pants.
- ¹⁴ Grozījumi Likumā par budžetu un finanšu vadību (Nr.734/Lp14), atbalstīti Saeimā 04.12.2024.
- ¹⁵ Piemēram, skat. OECD 2021.gadā publicētā salīdzinošās izpētes ziņojuma “*Performance of the Prosecution Services in Latvia*”, pieejams: https://www.oecd.org/en/publications/performance-of-the-prosecution-services-in-latvia_c0113907-en.html, 187. un 188. lpp.
- ¹⁶ Skat. piemēram, Eiropas Prokuroru konsultatīvās padomes 2018.gada 23.novembra viedokli par prokuroru neatkarību, atskaitītānos, atbildību (*accountability*) un ētiku norādīto - *Consultative Council of European prosecutors (CCPE) Opinion No. 13(2018) of the CCPE: «Independence, accountability and ethics of prosecutors*, 23.11.2018., [http://www.ejtn.eu/Documents/About%20EJTN/RoL%20Project/RoL_2019_02_Brussels/OPINION%2013%20CCPE\(2018\)2E.pdf](http://www.ejtn.eu/Documents/About%20EJTN/RoL%20Project/RoL_2019_02_Brussels/OPINION%2013%20CCPE(2018)2E.pdf)
- ¹⁷ Likuma “Par budžetu un finanšu vadību” 46.pants. Skat. piemēram, Eiropas Prokuroru konsultatīvās padomes 2012.gada novembrī sniegto viedokli par prokuratūras institūcijas resursu pārvaldību - *Opinion (2012) No.7 of the Consultative council of European prosecutors ON the management of the means of prosecution services adopted by the CCPE at its 7th plenary meeting (Strasbourg, 26-27 November 2012)*, pieejams: <https://rm.coe.int/16807475b5>.
- ¹⁸ Ģenerālprokurora 2025.gada 18.martā apstiprinātās vadlīnijas Nr. Nr. P-101-603-2025-00001 “Vadlīnijas par pamatprasībām ēkām vai telpām, kurās izvietota prokuratūras struktūrvienība”.
- ¹⁹ Ģenerālprokurora padome 2023. gada 6. februārī ar lēmumu Nr.6 ir atbalstījusi kvalitātes pārvaldības sistēmas ieviešanu prokuratūrā 2023.– 2027. gadā.
- ²⁰ Ieviesti resursu vadības Horizon un tās pakalpošanās portāla HoP risinājumi (elektroniskā inventarizācija, HoP Komandējumi, HoP Materiālie resursi, HoP Rēķini, HoP Personāls+).
- ²¹ Prokuratūras informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstības stratēģija 2024. – 2026.gadam (apstiprināta ar Ģenerālprokurora padomes 2024. gada 8.maija lēmumu Nr.7).

-
- ²² Ar administratīvā direktora 2025.gada 11.jūnija rīkojumu Nr. P-300-102-2025-00042 "Par iekšējā projekta "Prokuratūras informācijas sistēmas pārvaldības un arhitektūras ietvara pilnveide" apstiprināšanu un darba grupas projekta īstenošanai izveidošanu" apstiprinātais projekts.
- ²³ Ģenerālprokurora 2024.gada 13.novembrī izdotie iekšējie noteikumi Nr. P-101-604-2024-00012 "Ārējās komunikācijas noteikumi".

PROKURATŪRAS DARBĪBAS UN ATTĪSTĪBAS KONCEPCIJA

Dr.iur. JURIS STUKĀNS

VIENS LIKUMS – VIENA TAISNĪBA VISIEM

MĒRĶI

Prokuratūras funkciju **kvalitatīva un efektīva izpilde**

Prokuratūras snieguma uzlabošana, darbības rezultātu un resursu attiecības **tuvināšana citu Eiropas** valstu vidējiem rādītājiem

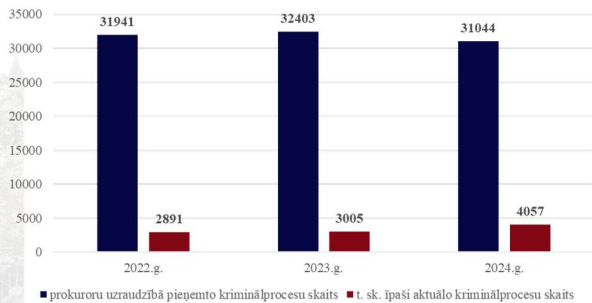

Prokuratūras darbības ilgtspēja, **nostiprinot** praksē ieviestās iestādes pārvaldības un darba organizācijas metodes un **pilnveidojot** tās

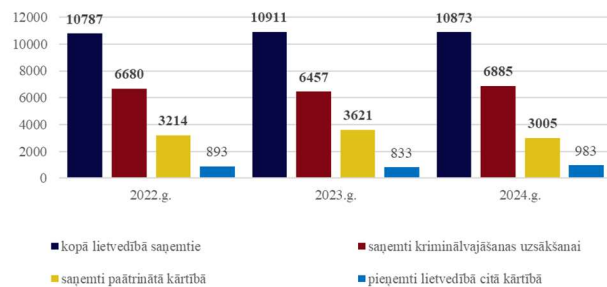

VIDĒJI NO GADĀ UZSĀKTAJEM KRIMINĀLPROCESIEM TIKAI 1/3 GADĪJUMU TIEK NOSKAIDROTA VAINĪGĀ PERSONA

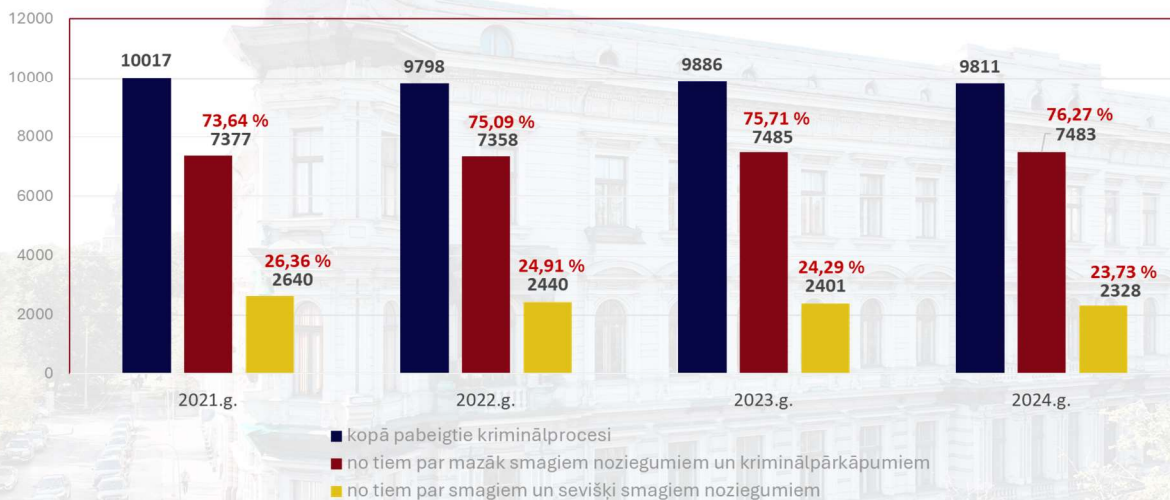
Prokuroru uzraudzībā pieņemtie kriminālprocesi

Prokuratūras lietvedībā pieņemtie kriminālprocesi

LIELĀKĀ DAĻA (>70%) NO PABEIGTAJEM KRIMINĀLPROCESIEM IR PAR MAZĀK SMAGIEM NOZIEGUMIEM UN KRIMINĀLPĀRKĀPUMIEM

MĒRĶIS:

PROKURATŪRAS FUNKCIJU EFEKTĪVA UN KVALITATĪVA IZPILDE

Lai uzlabotu spējas smagu un sevišķi smagu noziegumu izmeklēšanā un panāktu savlaicīgu šo kriminālprocesu pabeigšanu:

Izstrādāt **vadlīnijas par tipiskiem pierādāmiem apstākļiem un saistītiem faktiem** noteiktu kategoriju lietās (jo sevišķi sākotnējo izmeklēšanas darbību ietvaros kvalitatīvas un savlaicīgas informācijas apzināšanai un nostiprināšanai).

Izstrādāt vadlīnijas **prokuroru uzraudzības funkciju izmantošanas efektivitātes paaugstināšanai**, kas veicinātu vainīgās personas noskaidrošanu, nosakot obligāti veicamās sākotnējās izmeklēšanas darbības noteiktu kategoriju lietās.

Veikt prokuroru doto norādījumu izmeklēšanā satura analīzi, efektīvizējot un paātrinot izmeklēšanas darbības ziņu iegūšanu un pārbaudi.

Turpināt darbu pie **apsūdzību kvalitātes pilnveides**, veicot pārbaudes, lai identificētu raksturīgākās kļūdas, izstrādājot paraugus.

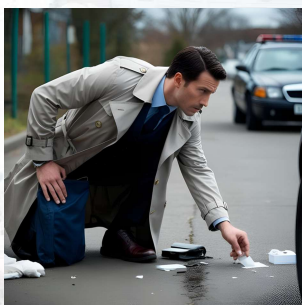

MĒRĶIS:

PROKURATŪRAS FUNKCIJU EFEKTĪVA UN KVALITATĪVA IZPILDE

Lai uzlabotu spējas smagu un sevišķi smagu noziegumu izmeklēšanā un panāktu savlaicīgu šo kriminālprocesu pabeigšanu:

VEIKT PASĀKUMUS, LAI ATBRĪVOTU
RESURSUS **SMAGU UN SEVIŠĶI SMAGU**
NOZIEGUMU ATKLĀŠANAI UN IZMEKLĒŠANAI

Pārskatīt uzraugošā prokurora funkcijas, **ieviešot būtiski atšķirīgu pieeju vienkāršiem kriminālprocesiem, kuriem ir standartizēta izmeklēšana**, tajā skaitā izvērtējot iespēju uzraugošā prokurora institūta līdzdalības minimizēšanai, **stiprinot izmeklētāja tiešu priekšnieka institūtu**.

Sadarbībā ar izmeklēšanas institūcijām, bet prokuratūrai uzņemoties vadošo lomu, **izvērtēt un iesviest iespējamus risinājumus izmeklēšanas procesa automatizēšanai ar mērķīgā intelekta tehnoloģijām**.

MĒRĶIS: PROKURATŪRAS FUNKCIJU EFEKTĪVA UN KVALITATĪVA IZPILDE

Pirmstiesas kriminālprocesa analītiskās pieejas izveide prokuratūrā, lai **analizētu un apkopotu praksi pirmstiesas kriminālprocesa īstenošanā**, izstrādātu prokurora darba pieredzē balstītus pētījumus.

Aktīva darbība E-lietas programmas ietvaros, sekmējot kriminālprocesa e-lietas ieviešanu un kriminālprocesa digitalizāciju, lai **samazinātu izmeklēšanas un tiesvedības procesu norises ilgumu**.

Starptautiskās sadarbības mehānismu efektīva izmantošana kriminālprocesā, **Latvijas pārstāvniecības Eiropas Justā kapacitātes stiprināšana**.

Tālāka **IT risinājumu attīstība prokurora darba atvieglošanai**, lai automatizētu lēmumu pieņemšanas procesu ar mākslīgā intelekta tehnoloģijām.

MĒRĶIS: EFEKTĪVA IKT RESURSU IZMANTOŠANA

VISI KRIMINĀLPROCESI TIEK NOSŪTĪTI UZ TIESU PILNĪGI ELEKTRONISKĀ FORMĀTĀ

ProIS ir ieviestas kriminālprocesa dokumentu elektroniskās formas, atsakoties no liekas vai dubultas datu ievades, pilnveidojot datu ievades atbilstības vai procesa norises kopumā kontroli.

MI (AI) IEVIEŠANA

- Mašīntulkošanas un runas atpazīšanas risinājumu ieviešana, kas pielāgoti speciāli tiesībsargājošo organizāciju valodas saturu specifikai.
- Mākslīgā intelekta risinājumu ieviešana apsūdzības vai priekšraksta par sodu teksta sagatavošanai u.c.

PROIS ATTĪSTĪBA – E-LIETAS 2. POSMS

- uzlabot, automatizēt un pilnveidot sadarbības procesus ar tiesu un sodu izpildes iestādēm;
- integrēt ProIS E-lietas platformā izvietoto lielapjoma materiālu atskaņošanas funkcionalitāti u.c. risinājumus.

PROKURATŪRAS INFORMĀCIJAS UN
KOMUNIKĀCIJAS TEHNOLOĢIJU
ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA
2024.–2026. GADAM

PROIS PĀRVALDĪBAS UN ARHIKTŪRAS IETVARA PILNVEIDE

- Uzlabot ProIS veiktspēju, nodrošinot aktuālajām tehnoloģiskajām tendencēm atbilstošus un ilgtspējīgus sistēmas arhitektūras risinājumus.
- Īstenot ProIS sistēmas pāreju no monolītās ProIS 2.0 uz mikroservisu balstītu ProIS 3.0.

MĒRĶIS: LATVIJAS REPUBLIKAS PROKURATŪRAS IESAISTE ĪPAŠĀ TRIBUNĀLA AGRESIJAS NOZIEGUMAM PRET UKRAINU IZVEIDĒ

Prokuratūra ir iesaistījusies

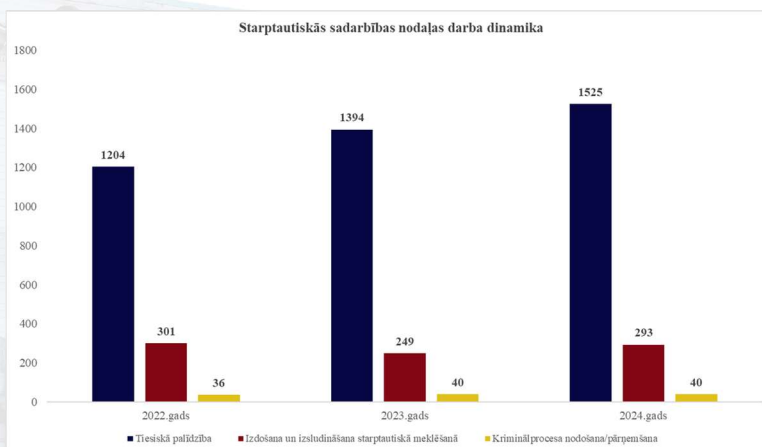
- apvienotās izmeklēšanas grupas (JIT) darbā kopā ar citām valstīm un Starptautisko Krimināltiesu.
- Starptautiskajā centrā kriminālvajāšanai par agresijas noziegumu (ICPA).

ICPA JIT

PIEAUG STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA KRIMINĀLTIESISKAJĀ JOMĀ

Prokuratūras integrācija starptautiskajos procesos ir apskatāma plašāk par starptautisko sadarbību kriminālprocesā un pieredzes apmaiņu ar ārvalstu sadarbības partneriem.

Ievērojami pieaudzis tiesiskās palīdzības lūgumu skaits ārvalstīm, izmeklējot krimināllietas par starptautisko organizāciju un Latvijas Republikas noteikto sankciju pārkāpšanas faktu

EIROPAS PADOMES TIESLIETU EFEKTIVITĀTES KOMISIJAS JAUNĀKAIS, 2024.GADA NOVĒRTĒJUMA ZIŅOJUMS (2022. GADA DATI)

Valsts	Prokuratūras budžets		Prokuroru skaits	Prokuratūras lietvedībā pieņemtie kriminālprocesi	Tiesai nodotās krimināllietas
	Uz vienu iedzīvotāju, EUR	% no IKP	Uz 100 tūkst. iedzīvotājiem	Uz 100 tūkst. iedzīvotājiem	Uz 100 tūkst. iedzīvotājiem
Latvija	19,5	0,09	24,3	0,57	0,23
Lietuva	13,9	0,06	21,1	1,60	0,85
Igaunija	13,3	0,05	12,7	1,93	0,32
Eiropas valstīs vidēji	18,6	0,09	12,2	2,93	0,81

Prokuratūras darbības rādītāji ir daļa no rādītājiem, ko mēra, novērtējot tiesu sistēmas darbību – efektivitāti un kvalitāti Eiropas valstīs.

BŪTISKĀKO PROKURORA NOSLODZES DAĻU VEIDO DARBS AR VIENKĀRŠĀKAJIEM NOZIEDZĪGAJIEM NODARĪJUMIEM

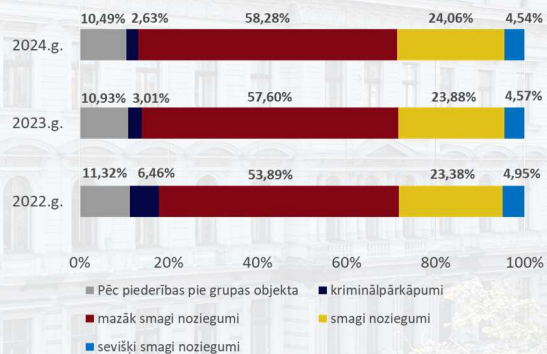
Kāds prokuroru skaits, ņemot vērā šodienas situāciju noziedzības jomā, Latvijā ir nepieciešams?

No pabeigtajiem kriminālprocesi 2024.gadā:

76% par mazāk smagiem noziegumiem un kriminālpārkāpumiem

24% par smagiem un sevišķi smagiem noziegumiem

Valstī uzsāktie kriminālprocesi pēc noziedzīga nodarījuma klasifikācijas

SEKMĪGI ĪSTENOTA PROKURORA PALĪGA INSTITŪTA REFORMA

Prokuratūras apmaksātas studiju vietas
Iekšējās drošības akadēmijas maģistra
programmā
"Pirmstiesas izmeklēšana"

Iespēja pilnveidot kvalifikāciju Tieslietu
akadēmijā - vienotajā tiesnešu, tiesu darbinieku,
prokuroru, prokuroru palīgu un izmeklētāju
kvalifikācijas pilnveides mācību centrā

Šie amati ir sākuma
pozīcija ceļā uz
prokurora amatu,
sniedzot iespēju iegūt
praktisku pieredzi
juridiskajā darbā,
asistējot prokuroriem
procesuālo darbību
veikšanā un
dokumentu
sagatavošanā

PROKURORA PALĪGS

Juridiski izglītots speciālists, kurš sniedz
atbalstu prokuroriem, sagatavojot dokumentus,
apkopojot informāciju un veicot citus
uzdevumus, kas neprasa prokurora pilnvaras

VECĀKAIS PROKURORA PALĪGS

Juridiski izglītots speciālists, kurš atbalsta
prokurorus sarežģītāku procesuālo darbību
veikšanā, sagatavo dokumentus tiesai un
analizē juridisko informāciju

Vai daļu prokurora darba apjoma nevarētu pārņemt šis kvalificētais atbalsta personāls?

2023.gadā ieviesta prokurora palīga amata
pienākumu diferenciācija, paredzot divus amata
līmeņus – prokurora palīgs un vecākais prokurora
palīgs, kā arī ieviešot motivējošu atbildību atbilstoši
amatam izvirzītajām prasībām un pienākumiem.

2024.gadā prokurori vecākā palīga amata
ieviešanu vērtē pozitīvi. **94%** no aptaujātajiem
prokuroriem ir norādījuši, ka vecākais prokurora
palīgs **būtiski uzlabo prokurora darba
produktivitāti.**

MĒRĶIS: PROKURATŪRAS DARBĪBAS RĀDĪTĀJU UN RESURSU ATTIECĪBAS TUVINĀŠANA EIROPAS VALSTU VIDĒJIEM RĀDĪTĀJIEM

Metodikas izstrāde, kā veicams prokuratūras funkciju izpildei **nepieciešamā
prokuroru skaita izvērtējums** (kādi ārējās vides faktori un darbības rādītāji
ir jāņem vērā, kā un kad veicams attiecīgais izvērtējums).

Pieejas izstrāde sniegtā balstītas budžetēšanas pieejas ieviešanai
prokuratūrā, tajā skaitā prokuroru skaita pārskatīšanai atkarībā no veiktā
izvērtējuma rezultātiem.

Pasākumu veikšana, lai **mazinātu prokurora noslodzi** kriminālprocesā
saistībā ar vienkāršāko noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanu un
kriminālvajāšanu, kas ietver:

**vecākā prokurora palīga amata pienākumu pārskatīšanu, plašāk iesaistot
šo resursu procesuālo darbību veikšanā** (kvalificēti darbinieki rīkojas
atbilstoši izstrādātām un prokuratūrā apstiprinātām vadlīnijām un lietojot IT
atbalsta sistēmu automatizētai datu balstītu lēmumu pieņemšanai,
prokurors tiek iesaistīts tikai izņēmuma gadījumos)

uzraugošā prokurora pienākumu apjoma pārskatīšana vienkāršajos
kriminālprocesos (kriminālpārkāpumi, mazāk smagi noziedzīgi nodarījumi)

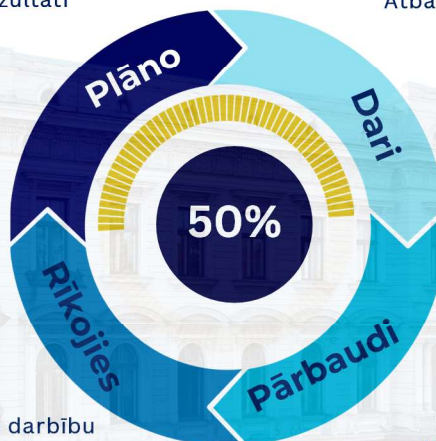

**KVALITĀTE NAV NEJAUŠĪBA,
BET GAN APZINĀTA
LĒMUMA UN PĀRDOMĀTA
PROCESA REZULTĀTS**

Stratēģiskie mērķi
Stratēģiskās prioritātes
Plānotie rezultāti

Pamatdarbības procesi
Vadības procesi
Atbalsta procesi

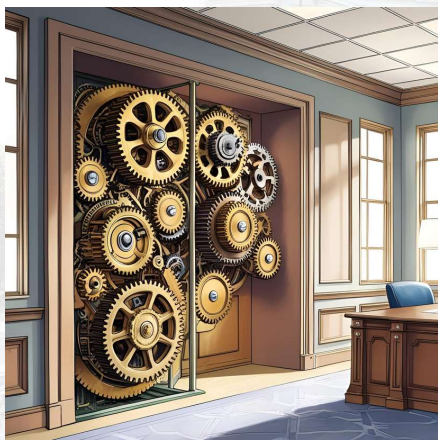
Procesu un darbību
vērtēšana un
pilnveidošana

Darbības
uzraudzības
pasākumi

MĒRĶIS: PROKURATŪRAS DARBĪBAS ILGTSPĒJA, NOSTIPRINOT PRAKŠĒ
IEVIESTĀS IESTĀDES PĀRVALDĪBAS UN DARBA ORGANIZĀCIJAS METODES
UN PILNVEIDOJOT TĀS

**Personāla vadības politikas efektīva īstenošana, turpinot ieviest mūsdienīgas metodes personāla
attīstības, motivācijas un iesaistes veicināšanai**

īstenot prokuratūras pamatdarbības struktūrvienību vadītāju (virsprokurori, virsprokuroru vietnieki) vadītprasmju un līderības apmācību programmu, veicinot izpratni par vadītāja lomu un atbildību, efektīvākajiem un mūsdienīgākajiem vadīšanas rīkiem, nostiprinot vadītāju operatīvās darbības nodrošināšanai nepieciešamās kompetences, paaugstinot prasmes vadīt komandu u.c.

ieviest atbalsta pasākumu programmu nodarbināto labbūtības veicināšanai, darba vides psihoemocionālo un profesionālās izdegšanas risku mazināšanai, izmantojot 2024.gada oktobrī prokuratūrā veiktās nodarbināto apmierinātības aptaujas rezultātus un organizācijas psihologu izstrādātās rekomendācijas

MĒRĶIS: PROKURATŪRAS DARBĪBAS ILGTSPĒJA, NOSTIPRINOT PRAKSĒ IEVIESTĀS IESTĀDES PĀRVALDĪBAS UN DARBA ORGANIZĀCIJAS METODES UN PILNVEIDOJOT TĀS

Īstenot prokuroru un darbinieku profesionālās kvalifikācijas pilnveidi

iekļauties Tieslietu akadēmijas apmācību procesā

saglabāt prokuratūrā prokurora profesionālajā pieredzes apmaiņā balstīto pieeju, ko papildina starptautiski apmācību un pieredzes apmaiņas pasākumi, piedaloties izmeklētājiem, prokuroriem un tiesnešiem

veikt kriminālprocesa analītisko darbu, definēt prokurora praktiskajā darbā balstītas pieejas, ko var tikai paši prokurori kā jomas profesionāļi

MĒRĶIS: PROKURATŪRAS DARBĪBAS ILGTSPĒJA, NOSTIPRINOT PRAKSĒ IEVIESTĀS IESTĀDES PĀRVALDĪBAS UN DARBA ORGANIZĀCIJAS METODES UN PILNVEIDOJOT TĀS

Pabeigt kvalitātes pārvaldības sistēmas ieviešanu, izvērtējot prokuratūras darbības procesus un pilnveidojot to izpildes kvalitāti, ieviešot pamatdarbības un atbalsta funkciju risku pārvaldību.

Izmantojot laikā no 2022. – 2024. gadā īstenotās finanšu un personāla pārvaldības procesu modernizācijas un veikto digitālo risinājumu ieviešanas ieguvumus, **īstenot prokuratūras funkciju un procesu izdevumu efektivitātes izvērtēšanas pieeju**, kur tas iespējams rodot iespējas izdevumu ekonomijai.

KOMUNIKĀCIJA IR TILTS STARP IESTĀDI UN SABIEDRĪBU, UN CILVĒKU DROŠĪBA VIENMĒR IR MŪSU PRIORITĀTE

Turpināt iesākto darbu **komunikācijas īstenošanā**, ieviešot praksē prokuratūras ārējās komunikācijas noteikumus paredzētos risinājumus sabiedrības informēšanai par **prokuratūras darbību un aktualitātēm, par prokurora lomu un statusu, par pirmstiesas kriminālprocesa gaitu un prokurora pieņemtajiem lēmumiem u.c.**

Veicināt **sabiedrības uzticēšanos** prokuratūrai un tiesu sistēmai kopumā

Saskaņā ar 2024.gada jūnijā veiktās aptaujas datiem **prokuratūrai uzticas 53%**, bet **neuzticas 32%** respondentu, kā arī **30%** respondentu norādīja, ka **nezina, ar ko nodarbojas** prokuratūra un prokurori.

super omnia
veritas

patiesība ir
augstāka par visu

PROKURATŪRAS
DARBĪBAS UN ATTĪSTĪBAS
KONCEPCIJA

Dr. iur. JURIS STUKĀNS